

به نام خدا

جهانی شدن شبکه بانکی ایران

(مطابق با استانداردهای بانک جهانی
و صندوق بین المللی پول)

نویسندگان:

صابر معتقد

مهدی فراهانی

علی جمالی

امیرمهدی خسروانی

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

و ستاد به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تهران ۱۴۰۰

عنوان و نام پدیدآور:

جهانی شدن شبکه بانکی ایران (مطابق با استانداردهای بانک جهانی و صندوق بین المللی پول)

مشخصات نشر:

نویسندگان صابر معتقد... (و دیگران).

مشخصات ظاهری:

تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

شابک:

۳۶۵ ص: جدول: ۵/۲۰/۳۱

وضعیت فهرست نویسی:

۹۷۸-۹۶۴-۴۶۸-۹۶۴-۲

یادداشت:

نویسندگان صابر معتقد، مهدی فراهانی، علی جمالی، امیرمهدی خسروانی.

یادداشت:

واژه نامه.

یادداشت:

کتابنامه: ص: [۳۵۷] - ۳۶۷.

موضوع:

Banks and banking -- Iran

Banking law -- Iran

Globalization -- Economic aspects -- Iran

Banks and banking, International

بانک و بانکداری -- ایران

بانک و بانکداری -- قوانین و مقررات -- ایران

جهانی شدن -- ایران -- جنبه های اقتصادی

بانک و بانکداری بین المللی

معتقد، صابر، ۱۳۶۲ -

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

HG۳۲۷۰/۲

۳۳۲/۱۰۹۵۵

۸۶۸۲۵۵۶

فیبا

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

اطلاعات رکورد کتابشناسی:

شرکت چاپ و نشر بازرگانی

وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

جهانی شدن شبکه بانکی ایران

(مطابق با استانداردهای بانک جهانی و صندوق بین المللی پول)

نویسندگان: صابر معتقد (پژوهشگر حوزه اقتصاد پولی و بانکی)، مهدی فراهانی (استادیار دانشگاه و از مدیران

نظام پولی بانکی کشور)، علی جمالی (عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پرد)، امیرمهدی خسروانی

(پژوهشگر حوزه مالی و صنایع)

ویراستار علمی: مریم وحیدنیا

صفحه آرا: سولماز دمندانی

طراح جلد: جمال سرورسندان

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰

قیمت: ۱۱۴،۰۰۰ تومان

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۶۸-۹۶۴-۲

لینوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

« کلیه حقوق محفوظ و مخصوص شرکت چاپ و نشر بازرگانی است. »

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، نبش کوچه همدان، شماره ۱۲۰۴

توزیع و پخش: ۶۶۹۳۹۳۲۹ - ۰۲۱ / فروشگاه مرکزی: ۶۶۴۲۵۱۱۸ - ۰۲۱

واحد نشر مکتوب: ۶۶۴۳۹۲۰۶ - ۰۲۱

واحد نشر الکترونیک: ۶۶۴۳۹۲۰۲ - ۰۲۱ - digital.cppc.ir

فروشگاه های اینترنتی WWW.CPPC.ir / WWW.1CPPC.ir / www.takbab.com

پیشگفتار

جهانی شدن در صنعت بانکداری بخشی از پیوندهای ذاتی اقتصادی و مالی بین‌المللی در چند دهه گذشته بوده است. فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و آزادسازی مالی و تجاری در آمریکای لاتین فرصت‌هایی را برای بانک‌های خارجی جهت ورود به کشورهای اروپای مرکزی و شرقی و آمریکای لاتین در دهه ۱۹۹۰ فراهم نمود. در سال‌های اخیر، آزادسازی بیشتر خدمات مالی در سایر نقاط جهان، مانند آسیا، مؤسسات بانکی بزرگ را به سرمایه‌گذاری در کشورهای مانند چین و هند ترغیب نموده است. هم‌زمان با روند رو به رشد جهانی شدن بانک‌ها، تحقیقات در مورد جهانی شدن شبکه بانکداری نیز رونق گرفته است. مطالعات متعددی اثرات جهانی شدن بانک‌ها را در سطح کلان بررسی کرده‌اند. نتیجه غالب این مطالعات نشان داده است که جهانی شدن در بخش بانکی از طریق کانال‌های مختلف بر کارایی بانک‌های کشور میزبان تأثیر می‌گذارد. نخست اینکه حضور خارجی در بخش مالی می‌تواند رقابت را در کشور میزبان افزایش دهد. از سویی افزایش نفوذ بانک‌های خارجی باعث افزایش رقابت در بخش بانکی آن کشورها می‌شود. طبق فرضیه زندگی آرام، در یک محیط کمتر رقابتی، شرکت‌ها تمایل دارند قدرت بازار بیشتری داشته باشند و مجبور نیستند برای به حداکثر رساندن کارایی، هزینه خود کاهش دهند تا بتوانند سودآور بمانند. در نتیجه، ضعف مدیریت به دلیل فقدان رقابت، منجر به کاهش کارایی شرکت‌ها می‌شود. بنابراین با افزایش رقابت از سوی بانک‌های خارجی، بانک‌های داخلی باید کارایی خود را بهبود بخشند تا پایدار و رقابتی باقی بمانند.

فهرست مطالب

پیشگفتار	۵
سخن نویسندگان	۱۳
فصل اول: جهانی شدن سیستم پولی	۱۵
۱-۱ مقدمه	۱۵
۱-۲ بانک در سیستم پولی	۱۷
۱-۳ مروری بر نظام های پولی جهانی	۱۹
۱-۴ اتحادیه های پولی	۲۳
۱-۵ ساز و کارهای تراکنش های بین بانکی بین المللی	۲۷
فصل دوم: استانداردهای بین المللی سیستم بانکی	۳۱
۲-۱ مقدمه	۳۱
۲-۲ ایزوهای بین المللی (ISO)	۳۲
۲-۳ استانداردهای سنجش عملکرد مالی (ISAP)	۳۶
۲-۴ استانداردهای نظارت بر سیستم بانکی	۳۷
۲-۵ گزارشگری مالی (IFRS)	۳۸
۲-۶ مبارزه با پولشویی (AML) و تامین مالی تروریسم (CFT)	۳۹

فصل سوم: بانکداری نوین ۵۱

۳-۱ مقدمه ۵۱

۳-۲ بلاکچین ۵۲

۳-۳ چت بات ۵۷

۳-۴ فناوری پوشیدنی ۶۰

۳-۵ فناوری مالی (فین تک) ۶۱

۳-۶ شرکت های PSP ۶۳

۳-۷ نئو بانک ۶۵

فصل چهارم: شواهد تجربی از ورود بانک های خارجی ۶۹

۴-۱ مقدمه ۶۹

۴-۲ آزادسازی مالی و شواهد تجربی ۷۱

فصل پنجم: جایگاه بانکداری در برنامه های توسعه کشور ۹۱

۵-۱ مقدمه ۹۱

۵-۲ برنامه چهارم توسعه و بخش بانکی ۹۳

۵-۳ برنامه پنجم توسعه و بخش بانکی ۹۸

۵-۴ برنامه ششم توسعه و بخش بانکی ۱۰۱

پیوست الف: مواد قانون برنامه چهارم توسعه ویژه بخش پولی ۱۰۲

پیوست ب: مواد قانون برنامه پنجم توسعه ویژه بخش پولی ۱۰۵

پیوست ج: مواد قانون برنامه ششم توسعه ویژه بخش پولی ۱۱۰

فصل ششم: وضعیت بانک های ایرانی و قوانین بانکداری ۱۴۱

۶-۱ مقدمه ۱۴۱

۶-۲ وضعیت شبکه بانکی داخلی ۱۴۲

۶-۳ وضعیت بانک های ایرانی در عرصه بین المللی ۱۴۷

سخن نویسندگان

ضرورت پیوستن به جامعه جهانی، جهانی شدن مالی به معنی پیوستن مؤسسات مالی، بانکی و اعتباری برای تمامی کشورهای دنیا را اجتناب ناپذیر نموده است. نهادهای مالی در سراسر جهان در حال ادغام و یکپارچه شدن هستند چرا که بشر به این حقیقت پی برده که همکاری جهانی در این زمینه به معنی کارایی بالاتر و کسب منافع بیشتر برای اقتصاد جهانی است. گرچه جهانی شدن بازارهای مالی بسیار ساده‌تر از جهانی شدن بازارهای کالایی است، اما زیرساخت‌های قدرتمند از جمله زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات بسیار قوی و تبعیت از استانداردهای بین‌المللی مؤسسات مالی و بانکی برای سرعت بخشیدن به این روند به طور جدی دارای اهمیت است.

بانک‌ها به عنوان اصلی‌ترین نهاد مالی در کشورهای در حال توسعه برای دست‌یابی به سلامت نظام مالی به دنبال کسب استانداردهای جهانی و ارتقای قدرت رقابتی خود از طریق پیوستن به شبکه مالی جهانی هستند. در کشورهای در حال توسعه، دخالت‌های دولت‌ها در نظام بانکی از طریق ملی کردن و مالکیت عمومی و اعمال محدودیت بر مالکیت خصوصی و خارجی موجب شده که شبکه بانکی غیررقابتی شده و انعطاف خود را برای هماهنگ شدن با سیستم بانکداری جهانی از دست بدهد. بانکداری در ایران نیز وضعیتی مشابه بانکداری در سایر کشورهای در حال توسعه دارد؛ لذا انجام اصلاحات ساختاری، تقویت زیرساخت‌ها و تلاش برای رسیدن به استانداردهای بین‌المللی شبکه‌ی بانکی جهانی، تنها راه پیوستن

بانکداری در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران به شبکه بانکداری بین‌المللی است. مقصود از تالیف کتاب حاضر بررسی اجمالی ابعاد و زوایای چگونگی پیوستن نظام بانکی ایران به شبکه بانکی جهانی است؛ چرا که تحقق چنین هدفی اثرات شگرفی به لحاظ اقتصادی برای کشور عزیزمان به ارمغان خواهد آورد.

گروه نویسندگان بر خود لازم می‌دانند مراتب تشکر و قدردانی را از تمامی کسانی که در تالیف این کتاب همکاری داشته‌اند ابراز دارد. همچنین قدردانی ویژه‌ی خود را از جناب آقای علی تیموری شندی، مدیرعامل محترم گروه خدمات بازار سرمایه کاریزما که با مطالعه کامل متن کتاب و ارائه پیشنهادهای تخصصی ما را در غنی‌سازی هرچه بیشتر محتوای کتاب یاری نمودند، اعلام می‌داریم. بخشی از کتاب به قوانین پولی و بانکی و برنامه‌های توسعه پنج ساله اختصاص داده شده که با توجه به ماهیت حقوقی برخی قوانین نیاز به تطبیق در بازنویسی آن‌ها در کتاب حاضر بوده است؛ لذا از خانم دکتر ندا استادیان که در این بخش یاری‌رسان ما بوده‌اند نیز سپاس‌گزاریم.

گروه نویسندگان

زمستان ۱۴۰۰